

**INTRODUCERE ÎN
SEMIOLOGIA MEDICALĂ
Etica si deontologia**

Definiție

Semiologia (gr, semeion - semn; logos - știință) este disciplina clinică care se ocupă cu studiul :

- simptomelor și semnelor de boală;
- tehnicilor de examinare clinică și paraclinică.

Concepte semiologice fundamentale

1. Sănătate

2. Boală & diagnostic

3. Simptom

4. Semn

5. Sindrom

6. Raționament clinic

1. Organizatia Mondiala a Sanatatii

- Conform OMS, sănătatea nu poate fi definită în mod negativ (ca absență a bolii sau infirmității), ci pozitiv, ca stare completă de bine general, fizic, psihic și social.
- **„Sănătatea este bunul cel mai de preț pe care omul îl apreciază când nu-l mai are”**
- (Prof. Th. Burghele)

2. Boala - antonimul sănătății (▶ definiție negativă).

- -Boli **fizice** (somatice):
- **medicale** (medicina internă și subspecialitățile ei, neurologia, endocrinologia etc) sau **chirurgicale** (chirurgia generală, ortopedia, neurochirurgia etc)
- -Boli **psihice**: **psihiatria**
- -Boli **sociale** (sărăcia, discriminarea rasială, religioasă sau sexuală etc), care depășesc domeniul medicinei, dar care **interrelaționează** întotdeauna cu cele **2 categorii anterioare**.

Pragmatic

- **boala** - stare a unui grup de indivizi, care prezintă caracteristici specifice prin care **diferă de normalitate** într-un mod biologic dezavantajos

Pragmatic

- Deși **nu există boli, ci bolnavi**, practica dovedește că există grupuri de pacienți care prezintă caractere patologice comune. A apărut ca atare **conceptul de diagnostic ca denumire / simbol verbal** pentru aceste grupuri de pacienți.

Diagnosticul

Diagnosticul - mijloc de comunicare în lumea medicală. De aceea diagnosticul trebuie să se conformeze **normelor internaționale** (cuprinse astăzi în International Classification of Diseases ediția 10 (ICD-10) adoptată de toate țările membre OMS în 1994).

Diagnosticul

- La modul ideal, denumirea unei boli trebuie să fie cît mai succintă și descriptivă posibil.

Semiologia

- Semiologia nu presupune numai identificarea și descrierea diverselor manifestări de boală, nu este o simplă arhivistică medicală, ci implică interpretarea acestor manifestări în contextul
 - **-cauzelor (etiologiei)**
 - **-mecanismelor de producere (patogeniei)**
 - **-leziunilor apărute (morfopatologiei)**
 - **-modificărilor funcționale determinate de boală (fiziopatologiei semnelor clinice).**

Bolile pot fi definite,

în consecință, pe baza unor caracteristici
diferite:

1. **Etiologic** (ex: bolile infecțioase)
2. **Morfologic** (ex: stenoza mitrală în care nu există o singură etiologie, dar în care poate fi identificată o leziune morfopatologică)
3. **Fiziopatologic** (ex: BPOC în care nu există o unică etiologie, iar morfopatologia e nespecifică, bronho-obstrucția constituind elementul definitoriu)
4. **Sindromatic** (ex: sindromul picioarelor neliniștite în care nu poate fi identificată o cauză, tulburări morfopatologice sau fiziopatologice specifice).

Diagnosticul

- **Aceste 4 tipuri de definire a bolilor reprezintă de fapt 4 trepte de cunoaștere**, în care diagnosticul etiologic reprezintă treapta superioară, iar cel clinic (sindromatic), treapta inferioară.

Diagnostic

- Diagnosticile eponimice (gr., epo - pe, onuma - nume, cel al cărui nume denumește ceva), deși valoroase din punct de vedere istoric, tind să fie abandonate și înlocuite cu altele, aflate în acord cu nivelul actual de cunoaștere în medicină.

3. Simptomul

Simptomul - o trăire subiectivă provocată de **boală** și colorată de experiența anterioară a pacientului

Simptom

- Boli ale mai **multor organe și sisteme** se pot manifesta printr-un **același simptom**, după cum o **aceeași boală** se poate manifesta prin **simptome diferite** în funcție de particularitățile organismului afectat.

Simptomul

- Fiind **subiectiv**, **simptomul** se află sub influența a **trei** categorii de **factori**:
- -factori care țin de bolnav
- -factori care țin de mediul medical
- -factori care țin de personalul medical.

Factorii

- Prin **conlucrarea acestor factori** iau naștere diverse atitudini ale pacienților față de propria boală :
- unii fac efortul de a se autoconvinge că boala nu există sau nu e gravă;
- alții elaborează strategii complicate de apărare pentru a îndepărta atenția de la adevăratele probleme;
- alții caută să atragă atenția prin boală pentru a ieși dintr-o situație stressantă emoțional;
- alții simulează boala pentru a câștiga anumite avantaje cum ar fi concediul medical sau pensionarea șamd.

Important!

- De aceea **medicul**, în baza cunoștințelor sale teoretice, dar mai ales a experienței practice, trebuie să discearnă **adevăratele** **valoare a fiecărui simptom.**

Anamneza

- **Tehnica semiologică** prin care se evidențiază simptomele, **modul** lor de **debut** și de **evoluție** și prin care se precizează importanța lor diagnostică **se numește anamneză** (gr, anamnesis - aducere aminte) și constă practic în dialogul dintre medic și pacient axat pe problematica bolii.

Interogatoriu

- În acest **dialog** bolnavul este lăsat să-și descrie liber suferința, iar medicul intervine cu întrebări țintite pentru a detalia aspectele care i se par neclare în relatare. De aceea anamneza se mai numește și **interogatoriu sau interviu.**

Anamneza conține 6 capitole

- 1 -Datele personale (pașaportale) ale pacientului
- 2 -Motivele consultației / internării
- 3 -Istoricul bolii
- 4 -Antecedentele personale patologice (APP)
- 5 -Antecedentele heredo – colaterale (APHC)
- 6 -Condițiile de viață și muncă

Orice medic

- **Indiferent de specialitate**, procedura efectuată cel mai frecvent de un medic este **anamneza**

Important!

- Cea mai frecventă nemulțumire a pacientului nu este cea că **“medicul meu nu știe medicină”**, ci aceea că **“medicul meu nu mă ascultă”!** ori **“dacă mă ascultă nu mă aude”**

4. Semnul

- spre deosebire de simptom, este o manifestare a bolii care poate fi constatată în mod **obiectiv** de către examinator.
-
- Fiind **obiectiv**, semnul este întotdeauna reproductibil (constatat și de alți examinatori prin practicarea aceluiași metode de examinare).

De reținut !

- ***„Simptomul aparține simțurilor, iar semnul aparține raționamentului”***

Baza diagnosticului

- În funcție de metoda de examinare, semnele pot fi:
- 1.Clinice
- 2.Paraclinice

Semnele clinice

- Patru tehnici fundamentale:
 - Inspecția
 - Palparea
 - Percuția
 - Ascultația.

Inspecția - examinarea vizuală a pacientului

- **Este prima și cea mai simplă metodă obiectivă de investigație semiologică, dar de o mare valoare diagnostică.**
- **Inspecția**
- -necesită luminozitate corespunzătoare (de preferat lumina naturală);
- -trebuie să țină cont de pudorea pacientului, dar fără să negligeze nici o regiune a corpului (explicând necesitatea examenului);
- -se începe cu extremitatea cefalică, urmată de gât, torace, membrele superioare, abdomen și membrele inferioare;
- -trebuie efectuată în poziție statică (în clino- și ortostatism) și apoi în mișcare.
- ***” Problema medicilor nu este aceea că nu știu destul, ci că nu observă îndeajuns.”***
(D. Corrigan)

Palparea - examinarea pacientului prin intermediul simțului tactil al mâinilor

- **Toate modificările decelate vor fi descrise sub aspectul:**
- -Localizării în funcție de regiunile topografice ale corpului
- -Orientării spațiale
- -Mărimii
- -Formei
- -Conturului
- -Consistenței
- -Sensibilității spontane sau la palpare
- -Mobilității

Percuția

- **Percuția** (din lat, percultio - a izbi, a lovi) - examinarea pacientului prin **simțul auditiv**, în urma lovirii ritmice a unor arii corporale.
- Percuția digito-digitală: degetul mijlociu al mâinii drepte lovește ca un ciocănel degetul mijlociu al mâinii stângi, care este aplicat pe suprafața zonei cercetate

Percuția

- Percuția produce un sunet cu
- -Intensitate
- -Tonalitate
- -Timbru
- caracteristice, în funcție de **prezența sau absența aerului** în zona percutată

Percuția

- **-Sunetul mat** (matitatea) este dată de prezența unor țesuturi sau organe fără conținut aerian (masa musculară, ficat, splină) sau de un proces patologic dens (colecție de lichid, tumoră).
- **-Submatitatea** – este un sunet intermediar între sonor și mat, produs de **scăderea conținutului aerian față de anatomia normală** (lichid în cantitate mică în cavitatea pleurală).

-

Percuția

- **Sonoritatea** - sunetul evidențiat prin percuția zonei plămânilor (sunet de referință), fiind produs de conținutul aerian normal al alveolelor pulmonare.

Percuția

- **Timpanismul** - o varietate de sonoritate mai intensă, muzicală, produsă de conținutul aerian al unor spații închise, cu pereți regulați, cum ar fi stomacul și intestinele (fiziologic) sau cavernele pulmonare (patologic)

Percuția

- **Hipersonoritatea** are caractere intermediare între sonoritate și timpanism și e dată de prezența unei cantități crescute de aer în organe normal sonore (ex: emfizemul pulmonar)

Ascultația

- examinarea fenomenelor acustice determinate de vibrațiile spontane care se produc în interiorul toracelui, abdomenului sau vaselor.

Semnele paraclinice:

- -**Biologice** (de laborator): examinarea compoziției diverselor lichide biologice.
- -**Funcționale**: examinarea performanțelor diverselor aparate și sisteme.
- -**Imagistice**: examinarea imaginii diverselor organe, sisteme și aparate și a rapoartelor dintre ele
- -**Morfologice**: examinarea produselor de biopsie.

Important !

- Fiecare simptom și semn prezintă anumite caractere semiologice pe care **anamneza**, **examenul fizic** și respectiv **interpretarea examenelor paraclinice** trebuie să le precizeze

Exemplu

- -Durerea are un sediu, o iradiere, un orar de apariție, o durată, o intensitate, anumiți factori care o exacerbează sau o ameliorează etc
- -Icterul are o intensitate, se asociază / nu cu prurit, scaune acolorice și urină hipercromă etc
- -Opacitatea pulmonară identificată Rx are un sediu, anumite limite, o intensitate etc

5. Sindromul

- Sindromul (gr, syn = împreună; dromos = alergare, cursă) = grupare de simptome și semne legate între ele printr-o particularitate structurală sau funcțională

Sindromul

- ***Conceptul de sindrom este util deoarece:***
- -simptomele și semnele pot avea cauze multiple
- -diverse boli ale unor diverse organe se pot manifesta prin simptome și / sau semne foarte asemănătoare.
- -asocierea simptomelor și semnelor prezente concomitent restrânge aria suspiciunii diagnostice și direcționează investigațiile, scurtând timpul până la instituirea tratamentului adecvat

Sindromul

- ***Conceptul de sindrom nu se suprapune peste cel de boală:***
- -Sindromul poate fi prezent în cadrul mai multor boli
- -O boală se poate manifesta printr-unul sau mai multe sindroame
- -În stadiile incipiente, boala poate să nu producă simptome sau semne decelabile prin tehnicile clinice și paraclinice existente (stadiul preclinic sau asimptomatic al bolii).

6. Raționamentul clinic

- **Raționamentul clinic** - procesul complex prin care medicul evidențiază, analizează și sintetizează simptomele, semnele și sindroamele în vederea **formulării diagnosticului și schemei terapeutice adecvate**

Etică medicală

- **Teorie despre datorie, despre originea, caracterul și normele obligației morale în general** (Gen *-iei* / < fr *déontologie*, cf gr *deon* – ceea ce trebuie făcut, logos – studiu)

DEONTOLOGIE

- 1. Compartiment al eticii care se ocupă cu studiul normelor și obligațiilor specifice unei activități profesionale
- 2. Ansamblu al normelor de conduită și de obligațiuni pe care trebuie să le respecte un medic

DEONTOLOGIE

- ***Deontologie medicală*** - totalitatea regulilor și uzanțelor care reglementează relațiile dintre medici sau dintre aceștia și bolnavii lor